

Føroyingar mugu hyggja frameftir:

Vindorka bílígasti og tryggasti orkuhátturin

— Vindmylnuteknologiin er vordin so trygg, so bílig og so álítandi, at ein skal hugsa seg væl um í framtíðini, at ein ikki bindur allar sínar ilögur og sín kapital í tær skeivu og dýrastu orkuloysnirnar.

Føroyingar eiga at hyggja frameftir og gera nýtslu av royndum, sum eisini aðrir hava gjørt á hesum øki, heldur danski orkuserfrøðingurin Preben Maegaard í samroðu við blaðið »VERK-FRØÐI«, sum kom út í farnu viku.

Blaðið hevur rættiliga áhugaverda samroðu við mannin, sum í Danmark verður mettur at vera ein hin fremsti innan varandi orku so sum vindorku.

Blaðið skrivur:

Fyrr í ár vitjaði fyrstoðumaðurin á »Nordvestjysk Folkesenter for Vedvarende Energi«, Preben Maegaard, í Føroyum. Vitjanin kom í lag m.a. eftir stigtakan frá Karl Nolsøe, sum er búsettur í Danmark. Teir báðir kennast frá ungum árum.

Hesin danski orkustovnurin, ið liggur í Thy, tekst við gransking í samband við eitt nú vindorku. Undir vitjanini í Føroyum nýtti Maegaard høvið til at hitta umboð fyrri bæði landsstýrið, Orkuraðið og annars fólk, sum hava eitt hvørt tilknýti til orkumál. Hann var m.a. inni á verksmíðuni hjá Bjarna Joensen í Miðvági, sum í eina tíð hevur arbeitt við vindmylnuframløðslu.

Almennur stovnur

Nordjysk Folkesenter for Vedvarende Energi er ein granskingarstovnur, sum verður fíggaður av danska orkumálaráðnum og teknologistýrinum. Har arbeiða í dag umleið 30 fólk. Arbeiðið fevnir bæði um teori og praktiskar royndir. Tey gera m.a. nýggjar prototypur av vindmyllum. Her er talan um heilt liðug vindorkuverk úr 13 upp í 250 kW. Stovnurin hevur tætt samstarv við granskararnar á Rise. Har verða nýggju vindmyllurnar royndar, og har skulu tær góðkennast.

Preben Maegaard sigur, at uppgávan er at hjálpa fólki, fyrirkønum o.ø., sum vilja seta pengar í sokallaða alternativa orkuútgjerdum eitt nú vindmyllum. Endamálið við hesum almenna stovninum var og er at hjálpa vinnulivinum, t.v.s. teimum, sum eru hugaðir at fara í gongd við at gera eitt nú vindmyllur. Vit gera alt tað teoretiska forarbeiðið og so prototypurnar, og taka virkini við. Hetta tilboð okkara er so eisini til føroyingar.

Føroyar væl egnaðar

Preben Maegaard sigur seg ikki hava stóran kunnleika til føroysk orkuviðurskipti, men tað hann hevur sæð, hoyrt og lisið um viðurskiptini í Føroyum, so ivast hann ikki í, at er nakra staðni í verðini møguleiki fyrri vindorku, so er tað í Føroyum.

Preben Maegaard heldur, at eisini føroyingar eiga at leggja seg meira eftir at gera ilögur í vindorku sum eitt alternativ til olju og vatn.

— Eg siggi tit útbyggja orkuskipanina við at byggja vatnorkuna út og seta upp fleiri dieselmotorar. Tað er helst neyðugt og gott — men ansið eftir ikki at binda tykkum ov fast til bara teir

Í dag er tað altjóða viðurkent, at vindorkan er tann bíligasti orkuhátturin, ið finst, sigur Preben Maegaard. Hann heldur, føroyingar eiga at seta upp vindmyllur umframt at framløða tær til útflutnings

vanligu orkuháttirnar. Tað er dýrt at innflyta olju og tað er eisini dýrt at gera ilögur í vatnorkuverk. Harafturimóti er tað í dag ein óreingiligur veruleiki — og tað er altjóða viðurkent — at soleiðis sum vindmyllurnar eru útviklaðar seinastu árin — so er vindorkan tann bíligasti orkuhátturin, sum finst. Tað eru teknisku framstignini á hesum øki, sum hava gjørt hetta.

Vatnorkan

— Nú veit eg væl, at tað eisini her hjá tykkum eru røddir frammi, sum ikki ynskja, at nóg verður gjørt burtur úr vindorkumøguleikanum. Tað verður m.a. sagt, at her eru fleiri vansar, eitt nú tað at vindur er ikki altíð. Tað er rætt, men hartil er so at siga, at vindur og vatn hevði verið góð kombinatión her hjá tykkum. Tit hava jú bæði. Tá tað er ríkiligt av vindi, so spara tit vatn í goymslunum, og tá eingin vindur er, so brúka tit av vatninum. Vatnorkan kann tá metast sum ein goymsla at regulera við.

Preben Maegaard heldur fyrri, at tað er dýrt at gera ilögur í vatnorku, helst 5–10 ferðir dýrari pr. framløddan kilowattima enn um ilögan varð gjørd í vindorku.

— Eg sigi ikki, at tað er skeivt av tykkum at útbyggja vatnorkuna, men tit skulu bara vita, at tað fer at kosta nóg í mun til at byggja út við vindorku.

Føroyingar ivasamir

Annars visir Preben Maegaard á, at tað er ikki bara í Føroyum, at fólk eru skeptisk og ivasom, tá talan er um vindorku.

— Tað er sjálvandi í lagi, at fólk hava sín iva um tað nýggja, men tá teknikkurin er komin hartil, at tað ber til at ávísja, at vindorkan er besti og bíligasti orkuhátturin, so eigur ein ikki at venda hesum baki. Ein eigur at brúka slíkan møguleika, og eg haldi heldur ikki, at eitt samfelag sum tað føroyska eigur at lata vera við at troyta henda møguleikan eisini.

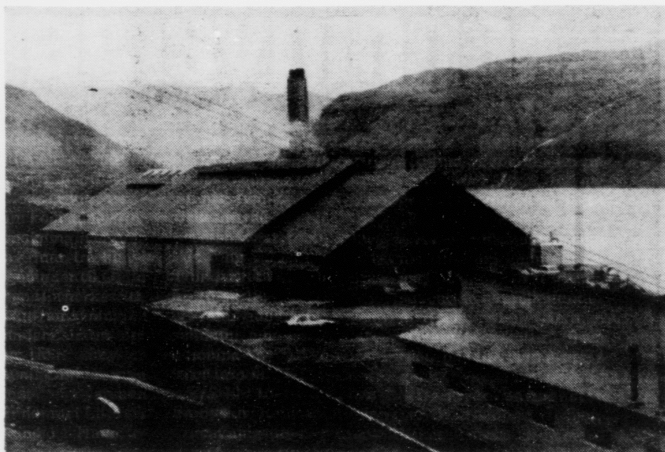
Riisager

Preben Maegaard kennir søguna um Riisager og arbeiði hansara í Føroyum. Hann heldur tó ikki, at vit eiga at fella í fatt, tí hesar fyrstu royndirnar ikki góvu ætlaða úrslitið.

— Vit hava havt somu trupulleikar í Danmark. Tað er tó ikki rætt at gevast bert tí, at tað hevur miseydnast í einum føri. Tit mugu bara siga sum so, at hatta var spell, men harfyri mugu tit ikki gevast. Tverturimóti eiga tit at fylgja væl við í øllum, sum fyriferst í útlandinum á hesum økinum. Tit eiga at vera fegin um, at tað enn er eitt føroyskt virki, sum vil arbeiða á hesum økinum, og tit eiga at royna at halda hevið kalt. Í øllum tekniskum útviklingi henda mistøk. Eg minnst fyrstu vindmyllurnar, Riisager gjørdi í 1976. Tær settu gongd á útviklingin í Danmark, men síðani tá hevur Riisager ikki havt nakra ávirkan á henda sama útvikling. Hann fór nevnliga at eksperimentera við heilt øðrum konstruktiónum, og tað eydnaðist ikki so væl.

Gevist ikki

Annars heldur Preben Maegaard, at tað hevur stóran týðning, at tað finnst virki í Føroyum, sum takast við at gera vindmyllur ella partar til slíkar. Hann heldur vit eiga at halda fram við ætlanum um at fara undir framløðslu av vindmyllum, tí tað finst ein stórur marknaður í útlandum. Í dag eru tað serliga Danmark og Holland, sum framløða vindmyllur. Talan er um milliarda upphæddir, sum framløytt verður fyrri. Í Danmark eru í dag eini 3000 fólk á 20 virkjunum, sum takast við vindmylnuframløðslu. Øll gera ikki tað sama, men hava spesialiserað seg til at gera teir ymsu lutirnar til vindmyllurnar. Preben Maegaard visir í hesum sambandi á, at føroyingar lættliga kunnu brúka donsk

Tað er ómetaliga vandamikið bara at gera ilögur í traditionellu og dýru orkuverkinum sum vant og diesel. Eitt samfelag kann koma illa fyrri í framtíðini, um tað bindur ov nógvan kapital í hesar orkuháttir